Magdalena Andersson: Tal på Socialdemokraternas 39:e partikongress

Talare
Magdalena Andersson
Finansminister

Datum
10 april 2017

Plats
Göteborg

Omständigheter
Den 8 april 2017 inledde Socialdemokraterna sin 39:e partikongress på Svenska Mässan i Göteborg. Detta var dagen efter terrordådet på Drottninggatan i Stockholm, vilket präglade många av de tal som hölls på kongressen.

Kongressdeltagare, god morgon! ”Sängplatser, madrasser och värme. Finns i Blåsut. Skicka ett meddelande om du behöver sova över.” Så skrev Stockholmsbon Max på Facebook i fredags. När skräcken slog till i vår huvudstad var han en av alla dem som sträckte ut sin hand. Stockholmarna värnade om varandra. Det är detta Sverige vi har så lätt att älska. Det är detta Sverige vi ska försvara. När vårt land, vår öppenhet, vår demokrati attackeras, då samlas vi och demonstrerar vår styrka och vi visar vår värme.

I går stod tusentals sida vid sida på Sergels torg – enade för demokrati och öppenhet. Här på kongressen fortsätter vi vårt demokratiska arbete – för att ta ut vår riktning för ett bättre och tryggare land att leva i. För ett Sverige där vi tar hand om varandra. Ett Sverige präglat av både jämlikhet och utveckling, för trygghet i vår tid.

Jag har fått förtroendet att hantera ett av de skarpaste verktygen vi har i arbetet för ökad jämlikhet – den ekonomiska politiken. Därför älskar jag varje minut av mitt uppdrag. Att vara socialdemokratisk finansminister – det är det bästa som finns! Nu har jag också fått förtroendet att vara kongressens huvudföredragande för välfärdsområdet. Det är om det jag ska tala i dag.

När jag var 16 år hade Nelson Mandela suttit i fängelse i dryga 20. Rasismen styrde Sydafrika. I Chile styrde Pinochet. I Etiopien utbröt en av världshistoriens värsta hungerkatastrofer, och i Europa skar järnridån ett djupt snitt genom vänners och familjers vardag. Reagan och Thatcher genomförde ett nyliberalt systemskifte i alla länder de kunde komma åt. En av vårt partis största fredskämpar Inga Thorsson sammanfattade sin samtid så här: ”Det är en

överbeväpnad och undernärd värld". Själv satt jag i vardagsrumssoffan med mina föräldrar och såg på Rapport. Mamma suckade. Pappa var bekymrad. Jag var arg. Jag gick med i Sveriges Socialdemokratiska Ungdomsförbund!

Det var 1983. Efter sex borgerliga regeringsår, och ett stort budgetunderskott, tog Palmes andra regering över ansvaret för Sverige. Palme meddelade riksdagen att den ekonomiska politiken skulle läggas om. Den rekordhöga arbetslösheten skulle ner. Växande underskott skulle betas av och hoten mot välfärden skulle avvärjas. Och då, liksom nu, gällde att vi socialdemokrater aldrig tvekar att agera när andra bara ser problem. Vi drar oss inte för att starta i uppförsbacke. Vi tappar inte kompassriktningen. Vi biter ihop. Vi gör det som krävs och tar ansvar för det Sverige vi är stolta över.

Därför finns det faktiskt med Palmes ord: "en svensk tradition av strävan efter rättvisa och av ansvar för det gemensamma". Den traditionen är jag stolt över. Vetskapen om att Sverige byggs starkt genom att tillväxten fördelas rättvist. Vissheten om att arbetarklassens och medelklassens intressen går att förena. Att breda löntagargrupper – vårt folk – vinner på trygghet och samarbete. Insikten om att jämlikhet och utveckling inte är varandras motsatser utan tvärtom, att de förutsätter varandra. Det är vårt arv – vår tradition. Strävan efter rättvisa – ansvarstagande för vårt gemensamma. Så har vi jobbat sedan 1889.

Det finns andra traditioner som heter mindre av vårt gemensamma och som innebär en annan ekonomisk politik. Som gång efter gång efterlämnar stora underskott i statens finanser. Stora underskott som leder till stora nedskärningar. Så låt mig vara mycket tydlig: Bryr man sig om välfärden – då tar man ansvar för statsfinanserna. Bryr man sig om att alla barn får bra skolor – då tar man ansvar för statsfinanserna. Bryr man sig om att våra äldre ska vara trygga – då tar man ansvar för statsfinanserna. Därför har socialdemokratiska regeringar alltid stått upp för ordning och reda i statens finanser.

Partivänner, några av er minns de utmaningar som den borgerliga regeringen lämnade efter sig 1994. Vi gick till val på en besparingsplan på 61 miljarder kronor och ett öppet mandat att göra mer om så krävdes. Och vi vann. Sanningen var – som ni alla vet – att Sverige befann sig i ett mycket allvarligt läge. Göran Persson har berättat att Internationella valutafonden gjorde jämförelser mellan den svenska ekonomin och den sammanstörtade sovjetiska. Det var inte bara skolan, sjukvården och äldreomsorgen som stod på spel. Det

var vårt lands, vår nations, självbestämmande.

Själv minns jag stämningen när jag klev in på Statsrådsberedningen som nyanställd hos Göran Persson, och jag hade inte jobbat länge förrän jag sattes på ett flygplan till New York. Uppgiften var att säkra förtroendet för att den svenska saneringspolitiken fortsatte. Jag måste erkänna att det inte var precis det som jag drömde om när jag gick med i SSU.

Där gick jag på gatorna i finanskvarteren på Manhattan och påmindes åter om det hårda amerikanska klassamhället. Hemlösa kvinnor med sina ägodelar i plastpåsar. Taxichaufförers trötta ögon efter ett alldeles för långt arbetspass. Jag promenerade genom ett samhälle där klassklyftor var norm och accepterade av den politiska makten. Jag kände mig väldigt långt från Sverige och uppgiften kändes astronomiskt stor. Jag skulle övertyga bankirer och fondförvaltare om att det fanns ett litet land långt borta i norr som hade för avsikt att bygga ett tryggare och mer rättvist samhälle, att det var just det projektet de skulle satsa sina pengar på.

På Wall Street fick jag påminna mig själv om att jag nog övertygat en och annan tidigare. I debatter på Handelshögskolan. I trappuppgångar när vi knackat dörr. På flygbladsutdelningar och torgmöten. Jag tänkte att jag kanske möter samma kompakta misstro som en gång Gunnar Sträng måste ha mött som landsvägsagitator i ett Sverige präglat av skoningslösa klyftor, där motståndet mot facklig organisering och socialdemokratiska rättvisereformer ännu var stort. En misstro och ett motstånd som många av er också har mött.

Vi är så många som nött sulorna för vår idé och som gör det igen och igen. Steg för steg, torg för torg, trappuppgång för trappuppgång. Vi ska möta väljare, vi ska samtala, ta debatten och värva nya medlemmar. Det är viktigare än på mycket länge. Vårt demokratiska vardagsarbete måste fortsätta med full kraft!

Under åttiotalet sköljde en nyliberal politisk våg över världen. Organisationer som OECD och Internationella valutafonden torgförde det nyliberala tankegodset. Budskapet var: ”De fria marknadskrafterna löser världens problem, bara de släpps fullständigt fria.” Det gemensamma, politiken, de demokratiska krafterna – allt detta skulle hållas kort.

Nu vet vi hur det blev. Marknaden löste inte alla problem. Vi är fortfarande

långt ifrån en global rättvisa. Världen har blivit rikare men ojämlikheten består. Det syns tydligt när vi studerar människors inkomstutveckling. Klyftan mellan levnadsvillkor i Afrika söder om Sahara och den globala eliten är avgrundsdjup. Vi ser också att stora löntagargrupper i den industrialiserade världen under hela sina yrkesliv inte har sett någon inkomstökning alls. Samtidigt har toppinkomsterna rusat iväg.

Vi kan inte bortse från de ökande klyftorna när vi ska förklara den sinande tilltron till politiken. Ojämlikheten har gett ökade motsättningar. Så har nationalism och populism slagit rot och grott in. Människors misstro stavas Brexit och Trump. Kanske just därför finns det i dag en helt annan förståelse för vår ekonomiska politik. Det vi gör i Sverige skapar internationellt intresse. Den svenska modellen är en förebild. När jag träffar mina finansministerkollegor pratar vi inte längre bara om räntor och riskbedömningar. De ställer frågor om förskola och föräldraförsäkring, och både politiker och ekonomer ser en beprövad modell där omfördelning ger högre tillväxt. En ekonomisk politik som skapat ett välfärdssamhälle. Ett robust bygge som tar sig igenom tuffa tider och ekonomiska kriser. Det här märks mer och mer.

Ojämlikhet var ordet på allas läppar under World Economic Forums möte i Davoz i februari. Inkluderande tillväxt är temat för Internationella valutafondens möte i Washington nästa vecka. Så här sa OECD:s generalsekreterare när han besökte Stockholm i vintras: ”Om vi kunde exportera den svenska modellen till hela världen skulle den vara en mycket bättre värld. Om vi kunde exportera bara delar av den framgång som Sverige haft när det gäller jämlikhet – och jämställdhet specifikt – this world would be a much better place.” Det är ju faktiskt så, att lyssna till företrädare från OECD och Internationella valutafonden kommer allt mer att bli som att lyssna på anföranden på en socialdemokratisk partikongress!

Att bekämpa den växande ojämlikheten är vår främsta uppgift i regeringsställning. Den största ekonomiska klyftan går mellan dem som har ett arbete och dem som inte har ett arbete. Det är därför som målet om EU:s lägsta arbetslöshet är styrande för regeringens politik. Alla som kan jobba ska jobba – så skapas också växande resurser till välfärden. Det är därför vi ska stärka och utveckla den svenska modellens alla tre fundament: sysselsättning, välfärd, omfördelning. Så bygger vi Sverige starkt!

Partivänner, efter två år i regeringsställning är vi nu i ett helt nytt läge. Steg för steg, och med stram finanspolitik, har vi klarat av att bygga upp Sveriges ekonomiska styrka. Vi har ordning och reda i de offentliga finanserna. 150 000 fler människor har ett jobb att gå till. Ungdomsarbetslösheten är den lägsta på 13 år. Det anställs fler i skolan, vården och omsorgen. Den styrkan ska vi använda till att utveckla den svenska modellen. Vi ska göra framtidsinvesteringar i jobben, i infrastruktur, i välfärden. Det är så vi ska arbeta.

Ofinansierade skattesänkningar ökar inte människors trygghet. Den politiken ökar inte människors frihet. Tryggheten och friheten i vårt land ökar när vi gör gemensamma investeringar så att vi kan anställa fler poliser, lärare, undersköterskor. Tryggheten i vårt land – hon heter Susanne och bor i Bureå i Västerbotten och jobbar som undersköterska. Så här skrev hon i Norran den 14 mars, om en av sina patienter och om sitt arbete:

”Jag hör hur hennes skelett knakar och tycker mig se ett förstående systerskap som säger att en gång var jag en som arbetade lika hårt som du och att detta är priset. Jag känner hur min rygg värker och hjärnan har för länge sedan gett upp att ens försöka komma ihåg allt som ska göras – eller borde göras. När jag önskar henne god natt tittar hon åter på mig och får fram en helt klar mening, trots att hon nästan aldrig talar. Hon säger: Å när får du vila då?”

”En bättre välfärd är möjlig – om viljan finns”, skriver Susanne, som också är kongressombud här i dag. Visst är det möjligt. Regeringen fick börja i uppförsbacke. Men vi prioriterade äldreomsorgen som en av de första reformerna. Och nu, när vi är i ett helt nytt läge, väljer vi att fortsätta stärka välfärden framför ofinansierade skattesänkningar. Vi väljer välfärden – för det är en omfördelande kraft som håller ihop vårt samhälle och ökar tryggheten. Vi gör det ansvarsfullt. Vi gör det målinriktat. År efter år. Budget för budget. Så bygger vi Sverige starkt!

Partivänner, jag gick med i SSU för att jag ville förändra världen, för att jag var arg och för att jag i hjärtat upplevde världens orättvisor. I dag är jag en än mer övertygad socialdemokrat. Jag vet att vår idé och vår politik är det smartaste sättet att organisera samhället. Jag vet att vår beprövade svenska modell skapar tillväxt när vi fördelar rättvist, och jag vet att vår ekonomiska politik är det mest rationella sättet att bekämpa orättvisor – för bekämpar vi ojämlikheten då

stärker vi också tilliten till varandra. Det har gjort Sverige rikt. Det har gjort vårt land tryggare, modigare och mer jämställt.

Men i dag sveper en motrörelse över världen. Budskap som splittrar. Intolerans, misstro. Berättelser som bygger upp rädsla, skuld och hat. Vi ser hur ojämlikheten leder till extremism och populism. Att bekämpa den är vår främsta uppgift.

Då måste vi föra en ekonomisk politik som garanterar alla att växa upp med en trygg skolgång, som ger förutsättningar att nyfiket få leta sig fram i vuxenlivet, utbilda sig, finna sin plats på jobbet – och nå framgång. Som ger trygghet när livet är tufft. En politik som gör att alla kan se fram emot tiden som pensionär. Det ska inte vara drömmar. Det ska ingen behöva oroa sig för. Det ska vara en verklighet för alla i hela landet. Vårt Sverige ska vara ett land som håller ihop, ett land där vi tar hand om varandra. Här ska ingen lämnas efter men heller ingen ska hållas tillbaka. I vår socialdemokratiska idé står vi orubbligt fast. Tack för att ni lyssnat!

Källa
Manuskript hämtat från socialdemokraterna.se (2025-06-25)

Taggar
Politiska tal, Socialdemokraterna

URI
https://www.svenskatal.se/tale/magdalena-andersson-tal-pa-socialdemokraternas-39-e-partikongress